

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА
Кафедра теорії та методики музичного виховання

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора з навчально-
виробничої роботи
В. В. Сverdlovich
« 02 » Вересень 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
ПРАКТИКА З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ

підготовки бакалавра
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта
спеціалізації Музичне мистецтво

2022-2023 навчальний рік

Робоча програма з педагогічної практики «Практика з науково-педагогічних досліджень» для студентів за спеціальністю 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)»

Мова навчання – українська

Розробники: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики музичного виховання **Чорна Н.Б.**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

С. Іскра С. І. Іскра

1. Опис педагогічної практики

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика педагогічної практики
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова
Модулів – 1	Ступінь вищої освіти: «бакалавр»	Рік підготовки 2-й
Змістових модулів – 3		III семестр
Загальна кількість годин – 60		Аудиторні заняття 28 год. <i>3 них:</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2		Практичні 28 год.
	Спеціальність: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Самостійна робота 32 год.
		Вид контролю: захист практики/ залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи для денної форми навчання становить 47/53(%).

Передумови для проходження практики: вивчення дисциплін «Педагогіка», «Основи наукових досліджень», «Методика музичного виховання в ЗЗСО».

2. Мета та завдання, компетентності та програмні результати

Мета «Практики з науково-педагогічних досліджень» полягає у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) до самостійного виконання науково-дослідної роботи, формуванні методологічної грамотності щодо організації й проведення науково-педагогічних досліджень у галузі музичного мистецтва.

Завдання «Практики з науково-педагогічних досліджень»:

- закріпити теоретичні знання щодо здійснення науково-педагогічних досліджень;
- застосувати методологію педагогічної науки у практичній діяльності;
- сформулювати уявлення про методи організації та проведення науково-педагогічних досліджень;
- оволодіти практичними вміннями здійснення науково-пошукової діяльності;
- реалізувати дослідницький підхід до педагогічної діяльності;
- розвивати творчий потенціал.

Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання у процесі навчання основ музичного мистецтва, художньої культури, теорії і практики художньо-творчого розвитку вихованців, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується системністю і комплексністю організації освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

ЗК 1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність спілкуватися, вести дискусію державною мовою як усно, так і письмово, використовувати відповідну термінологію та способи вираження думки в усній та письмовій формах.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в нових ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність користуватися символікою і сучасною термінологією музичної мови.

ФК 2. Здатність розкривати системно-структурні зв'язки філософських, музикознавчих, музично-педагогічних, культурологічних, методичних понять.

ФК 3. Здатність до перенесення системи фахових знань у площину музичного заняття, навчального предмету Музичне мистецтво (Мистецтво), структурування навчального матеріалу, проєктування та організації власної діяльності.

ФК 5. Здатність застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження для підвищення ефективності мистецько-педагогічної діяльності.

ФК 7. Здатність здійснювати добір методів і засобів діагностування, корекції особистісного і музичного (художнього) розвитку дітей дошкільного віку та учнів, педагогічного супроводу процесів соціалізації та професійного самовизначення художньо обдарованих учнів.

ФК 9. Уміння свідомо обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності.

ФК 10. Відповідальність за забезпечення охорони життя і здоров'я учнів та дітей дошкільного віку в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

Програмні результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

ПРЗ 5. Дотримуватися системи духовних, професійно-педагогічних, етико-естетичних, мистецьких цінностей в освітній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРЗ 6. Володіти комплексом знань музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва (музичного керівника), методами активізації мистецько-творчого розвитку учнів та дітей дошкільного віку, сприяти вихованню художньо обдарованої особистості.

ПРЗ 7. Розуміти специфіку теоретичного та експериментального дослідження в музично-педагогічній діяльності педагога.

Вміти:

ПРУ 6. Редагувати та створювати тексти професійного змісту державною мовою, володіти іноземною мовою.

ПРУ 7. Мати навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових технологій).

ПРУ 8. Забезпечувати охорону життя і здоров'я дітей дошкільного віку та учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ПРУ 9. Застосовувати сучасні педагогічні та інформаційні технології для забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти та закладах позашкільної освіти.

ПРУ 10. Застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації, професійного самовизначення учнів.

ПРК 1. Демонструвати толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей.

ПРК 2. Здійснювати взаємодію та комунікацію з колегами, соціальними партнерами, учнями, вихованцями та їхніми батьками з дотриманням етичних норм.

ПРК 3. Налагоджувати духовну спільність, співпереживання і співпрацю учнів і вихованців, ефективно працювати в мистецько-творчому учнівському і педагогічному колективах освітнього закладу, інших мистецьких об'єднаннях.

3. Програма

«Практики з науково-педагогічних досліджень»

Змістовий модуль I. Організація науково-дослідної роботи

Тема 1. Настановча конференція.

Мета педагогічної практики. Основні завдання практики з науково-педагогічних досліджень. Зміст та загальні положення професійно-педагогічної практики. Уміння й навички щодо науково-дослідницької пошукової роботи. Порядок проходження практики. Вимоги до залікової роботи. Програма педагогічної практики, основні модулі. Вимоги до оформлення звітності практики з науково-педагогічних досліджень.

Тема 2. Визначення проблеми, структури й змісту наукової роботи.

Обґрунтування актуальності теми науково-дослідної роботи. Визначення проблеми дослідження й рівня її розробленості. Окреслення мети і завдань дослідження. Вибір об'єкта, предмета. Формулювання гіпотези. Понятійно-категоріальна основа дослідження. Ознайомлення з наявними дослідженнями за обраною темою. Етапи проведення дослідження. Складання індивідуального плану роботи. Створення програми дослідницьких процесів, що відображають логіку наукового пошуку.

Тема 3. Ознайомлення студентів з досвідом роботи вчителів музичного мистецтва

Ознайомлення студентів зі специфікою та змістом роботи вчителів музичного мистецтва. Проблеми професійної діяльності. Спостереження за роботою вчителя музичного мистецтва на уроках «Музичного мистецтва». Вивчення й аналіз методичного забезпечення. Відвідування відкритих (зразкових) уроків мистецького спрямування. Створення портфолію вчителя.

Тема 4. Особливості науково-педагогічних досліджень у галузі музичного мистецтва.

Сучасний стан науково-дослідної роботи у галузі музичного мистецтва. Актуальні проблеми музичної педагогіки. Методологія мистецької освіти. Критерії педагогічної діагностики художнього розвитку. Стимулювання творчого потенціалу. Реалізація креативного підходу в науковій діяльності.

Змістовий модуль II. Практична науково-дослідна діяльність

Тема 5. Вивчення інформаційних джерел з проблеми курсової роботи

Інформаційне наукове забезпечення. Інформаційні джерела. Пізнавальна інформація, повідомлення. Національна система наукової інформації, довідково-інформаційний фонд, електронні бібліотеки та каталоги. Види, джерела інформації та доступ до неї. Право власності на інформацію. Джерела наукової інформації та їх використання у науковій роботі. Інформаційно-пошукова мова, бібліографічний пошук інформації. Пошук інформації у мережі Internet. Електронні фонди, бібліотеки, ресурси. Опрацювання наукової літератури.

Тема 6. Педагогічна діагностика науково-педагогічного дослідження.

Критерії педагогічної діагностики. Визначення показників та рівнів. Аналіз змісту педагогічної документації та результатів діяльності. Проективні методи наукового дослідження: спостереження. Опитування, бесіди, інтерв'ю, анкетування, тестування, експертна оцінка. Спостереження та аналіз занять з музичного мистецтва та студентів-практикантів.

Розробка анкет та тестів щодо проблеми науково-педагогічного дослідження. Застосування набутих навчально-методичних знань. Формування практичних навичок роботи з ведення документації. Оформлення відповідних записів у педагогічному щоденнику. Методика проведення педагогічного експерименту.

Тема 7. Розробка й впровадження методичного супроводу до проблеми науково-дослідної роботи

Методика наукових досліджень. Підбір методів наукового дослідження у контексті проблеми. Педагогічні умови. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології. Загальнонаукові принципи дослідження. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, абстрагування та моделювання. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови. Контент-аналіз. Вимірювання. Інтерпретація результатів. Оцінка значущості.

Тема 8. Систематизація, узагальнення отриманих матеріалів з проблеми дослідження

Основні форми впровадження результатів наукових досліджень. Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання. Тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць, монографія, автореферат дисертації. Форми висвітлення підсумків наукової роботи. Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали тощо.

Тема 9. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання

Науково-дослідницька робота студентів: структура, зміст, форми. Основні види наукових досліджень студентів (наукова публікація, стаття, наукове повідомлення (тези виступу, доповіді, реферат). ІНДЗ як особлива форма науково-дослідної роботи студентів. Курсова робота: загальна характеристика, послідовність виконання, етапність, робота над текстом, вимоги до оформлення, підготовка до захисту. Мета та завдання написання курсової роботи. Структурні особливості курсової роботи: вступ, огляд літератури, експериментальна частина, аналіз отриманих результатів, висновки, додатки.

Змістовий модуль III. Звітно-підсумкова діяльність

Тема 10. Підготовка звіту про проходження педагогічної практики

Оформлення звітної документації. Апробація результатів науково-дослідної роботи. Участь в наукових олімпіадах, проектах, конкурсах, семінарах та конференціях. Особливості підготовки наукової доповіді. Створення мультимедійної презентації. Розробка мистецьких проєктів. Попередній захист.

Тема 11. Оформлення документації до захисту педагогічної практики

Написання звітної документації. Підготовка до друку статті до збірки матеріалів підсумкової звітної конференції. Завершальний етап науково-педагогічного дослідження. Систематизація та узагальнення результатів практики з науково-педагогічних досліджень. Аналіз документації.

Тема 12. Модульний контроль. Підсумкова звітна конференція

Залікова конференція з педагогічної практики. Подання звітної документації з підсумками та результатами дослідної роботи. Виступ студентів-практикантів. Висновки та пропозиції щодо проходження практики.

4. Структура педагогічної практики

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		ауд.з	п.з.	с. р.
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1				
Змістовий модуль I. Організація науково-дослідної роботи				
Тема 1. Настановча конференція.	2	2		2
Тема 2. Визначення проблеми, структури й змісту наукової роботи.	4		2	2
Тема 3. Ознайомлення здобувачів освіти з досвідом роботи вчителів музичного мистецтва.	4		2	2
Тема 4. Особливості науково-педагогічних досліджень у галузі музичного мистецтва.	4		2	2
Разом за змістовим модулем 1	16	2	6	8
Змістовий модуль II. Практична науково-дослідна діяльність				
Тема 5. Вивчення інформаційних джерел з проблеми курсового дослідження.	4		2	2
Тема 6. Педагогічна діагностика науково-педагогічного дослідження.	5		2	3
Тема 7. Розробка й впровадження методичного супроводу до проблеми науково-дослідної роботи.	5		2	3
Тема 8. Систематизація, узагальнення отриманих матеріалів з проблеми дослідження.	5		2	3
Тема 9. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання.	5		2	3
Разом за змістовим модулем 2	24		10	14

Змістовий модуль III. Звітно-підсумкова діяльність				
Тема 10. Підготовка звіту про проходження педагогічної практики.	8		4	4
Тема 11. Оформлення документації до захисту педагогічної практики.	8		4	4
Тема 12. Модульний контроль. Підсумкова звітна конференція.	4	2		2
Разом за змістовим модулем 3	20	2	8	10
Усього годин	60	4	24	32

5. Теми семінарських занять

Проведення семінарських занять навчальною програмою «Практики з науково-педагогічних досліджень» не передбачено.

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Проектування та планування педагогічної практики з науково-педагогічних досліджень.	2
2.	Визначення проблеми, структури й змісту наукової роботи.	2
3.	Ознайомлення студентів з досвідом роботи вчителів музичного мистецтва.	2
4.	Особливості науково-педагогічних досліджень у галузі музичного мистецтва.	2
5.	Вивчення інформаційних джерел з проблеми курсової роботи.	2
6.	Педагогічна діагностика науково-педагогічного дослідження.	2
7.	Розробка й впровадження методичного супроводу до проблеми науково-дослідної роботи.	2
8.	Систематизація, узагальнення отриманих матеріалів з проблеми дослідження.	2
9.	Виконання індивідуального науково-дослідного завдання.	2

10.	Підготовка звіту про проходження педагогічної практики.	4
11.	Оформлення документації до захисту педагогічної практики.	4
12.	Підсумкова звітна конференція.	2
	Разом	28

7. Теми лабораторних занять

Проведення лабораторних занять навчальною програмою «Практики з науково-педагогічних досліджень» не передбачено.

8. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Проектування та планування педагогічної практики з науково-педагогічних досліджень.	2
2.	Визначення проблеми, структури й змісту наукової роботи.	2
3.	Ознайомлення студентів з досвідом роботи вчителів музичного мистецтва.	2
4.	Особливості науково-педагогічних досліджень у галузі музичного мистецтва.	2
5.	Вивчення інформаційних джерел з проблеми курсової роботи.	2
6.	Педагогічна діагностика науково-педагогічного дослідження.	3
7.	Розробка й впровадження методичного супроводу до проблеми науково-дослідної роботи.	3
8.	Систематизація, узагальнення отриманих матеріалів з проблеми дослідження.	3
9.	Виконання індивідуального науково-дослідного завдання.	3
10.	Підготовка звіту про проходження педагогічної практики.	4
11.	Оформлення документації до захисту педагогічної практики.	4
12.	Підсумкова звітна конференція.	2
	Разом	32

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання навчальною програмою «Практики з науково-педагогічних досліджень» не передбачено.

10. Порядок підведення підсумків практики

По закінченню практики студенти здають керівнику практики з науково-педагогічних досліджень **звітну документацію**:

1. Загальний звіт про основні види діяльності у процесі проходження практики.
2. Індивідуальний план роботи та результати його виконання.
3. Щоденник спостережень, що містить аналіз результатів дослідження.
4. Презентацію-портфоліо вивчення передового педагогічного досвіду.
5. Наукову статтю за темою курсової роботи, підготовлену до друку.
6. Список використаних джерел.

11. Методи контролю

Поточний контроль:

- оформлення звітної документації;
- відвідування занять;
- проведення практичних занять.

Форма семестрового контролю: підсумкова звітна конференція.

12. Розподіл балів, які отримують студенти.

Навчальні досягнення студентів з «Практики з науково-педагогічних досліджень» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

№	Вид діяльності студента-практиканта	Максимальна к-сть балів
1.	Проектування та планування педагогічної практики з науково-педагогічних досліджень.	8
2.	Визначення проблеми, структури й змісту наукової роботи.	8

3.	Ознайомлення студентів з досвідом роботи вчителів музичного мистецтва.	8
4.	Особливості науково-педагогічних досліджень у галузі музичного мистецтва.	8
5.	Вивчення інформаційних джерел з проблеми курсової роботи.	8
6.	Педагогічна діагностика науково-педагогічного дослідження.	8
7.	Розробка й впровадження методичного супроводу до проблеми науково-дослідної роботи.	8
8.	Систематизація, узагальнення отриманих матеріалів з проблеми дослідження.	8
9.	Виконання індивідуального науково-дослідного завдання.	8
10.	Підготовка звіту про проходження педагогічної практики.	8
11.	Оформлення документації до захисту педагогічної практики.	10
12.	Підсумкова звітна конференція.	10
	Всього	100

Порядок переведення рейтингових показників успішності у систему європейського оцінювання ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	відмінно
B	82-89	добре
C	75-81	
D	64-74	задовільно
E	60-63	
FX	35-59	незадовільно
F	1-34	

Критерії оцінювання студентів за національною шкалою

Оцінка	Критерії
Відмінно (A)	повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
Дуже добре (B)	достатня підготовка до наукової практики; професійне вміння оформлювати щоденник практики та оформлювати вчасно звітну документацію; добре володіння науковим матеріалом; допущення незначних мовних помилок; здійснення аналізу роботи, що спостерігається студентом.
Добре (C)	студент отримує, якщо при загальному знанні програмного матеріалу студент протягом вивчення курсу у виконанні завдань припускався суттєвих помилок.
Задовільно (D)	задовільна підготовка до наукової практики, відвідування менше половини запланованих занять, допущення суттєвих помилок у проведенні занять, у веденні щоденника практики та іншої звітної документації; неповний та нечіткий аналіз роботи; недостатнє використання наочності; допущення неточних завдань, запитань, вказівок.
Незадовільно (FX)	нерозуміння завдань науково-дослідної практики, не виконання поставлених завдань; незадовільне оформлення звітної документації; допущення грубих методичних та мовних помилок, неспроможність до їх виявлення.
Незадовільно (F)	студент отримує у випадку, якщо не виконав більшість поточних форм контролю і дав менше половини правильних відповідей на підсумкові запитання

13. Керівництво практикою

Методист здійснює керівництво практикою групи студентів не більше 8-10 осіб.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження : методологічні поради молодим науковцям : навч. посіб. / Семен Устимович Гончаренко. – Київ - Вінниця : ДОВ Вінниця, 2008. – 278 с.

2. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ та слухачів інст. післядипломної освіти / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. – Вінниця : Планер, 2005. – 366 с.

3. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник для вищ. навч. закладів / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2009. – 206 с.

4. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.

5. Пилипчук М. І. Основи наукових досліджень : Підручник / М. І. Пилипчук, А. С. Григор'єв, В. В. Шостак. – К. : Знання, 2007. – 270 с.

6. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / І. С. П'ятницька-Позднякова. – К. : Центр навч. літ., 2003. – 116 с.

7. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : Навч. посіб. / В. І. Романчиков – К. : Центр учб. літ., 2007. – 254 с

8. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень / Г. С. Цехмістрова – К. : Слово, 2004. – 235с.

9. Чорненький Я. Я. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента : Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / Я. Я. Чорненький, Н. В. Чорненька, С. Б. Рибак. – К. : ВД “Професіонал”, 2006. – 208 с.

10. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко – К. : Знання , 2006 . – 307 с .

Додаткова література

1. Артемчук Г. І. Методика організації науково-дослідної роботи / Г. І. Артемчук, В. М. Курило, М. П. Кочерган. – К.: Форум, 2000. – 271 с.
2. Гончаренко С. У. Методика як наука / Семен Устимович Гончаренко. – Хмельницький, 2000. – 30 с.
3. Мартиненко С.М. Діагностична діяльність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика: монографія. – К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. – 434 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень : Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
5. Основи наукових досліджень для спеціальності правознавство. Програма навчальної дисципліни / Укладач М. В. Братко. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 25 с.
6. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е. В. Колісніченко. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
7. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : навч. посіб. / О. П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2005. – 360 с.
8. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник для ВПНЗ / Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. – К. : РННЦ «Дініт», 2000. – 259 с.
9. Сопівник І. Науково-дослідницька робота студентів як складова їхньої професійної компетентності. Вісник Книжкової палати. – 2008. – № 11. – С. 23-25.
10. Худолій О.М. Інформаційне забезпечення науково-дослідної роботи : джерела інформації та їх використання у роботі. / О. М. Худолій // Теорія та методика фізичного виховання. – 2010. – № 10. – С. 19-35.
11. Шишка Р. Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт : навч. посіб. / Р. Б. Шишка. – Х. : Еспада, 2007. – 368 с.
12. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.